

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Učebný zdroj pre učiteľov predmetu Technológia

Ing. Miloš Škatulár

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Učebný zdroj pre učiteľov predmetu Technológia

Miloš Škatulár

Lipany 2014

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Obsah

Obsah	3
Úvod	4
1 Predmet Technológia v kontexte so ŠVP	5
2 Metódy a formy práce vhodné na vyučovanie Technológie	11
3 Aktivizujúce vyučovacie metódy	16
4 Učebné zdroje a prostriedky výučby	24
5 Hodnotenie predmetu	27
Záver	28
Zoznam bibliografických odkazov	29

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

Úvod

V krajinách EÚ a taktiež v podmienkach Slovenskej republiky sa vzdelávanie považuje za významný prvok budúcnosti nielen jednotlivcov ale aj celej krajiny, vo väčšine z nich došlo, resp. dochádza k zmenám v pohľade na jeho obsah i celkový proces. Na základe zmien, ktoré sa dejú v posledných desaťročiach v spoločnosti, väčšina krajín vníma potrebu zmeniť aj vzdelávacie systémy, keďže pripraviť žiaka na výkon povolania v čase neustálych technologických zmien a inovácií je náročné a takmer nemožné, nakoľko to čo sa učia žiaci v škole dnes už môže byť zajtra zastarané. Napriek všetkým koncepciám a snahám v systéme slovenského vzdelávania sa toho zmenilo pomerne málo. Deň v škole je stále riadený aj keď zmeneným, predsa len z väčšej časti centrálné daným učivom. V niektorých školách sa snažia učitelia zmeniť tradičný model zavádzaním inovatívnych metód do výučby a využívaním rôznych technológií, aby proces zefektívnili, respektíve umožnili rýchly prístup k informáciám. Samotní žiaci aj ich rodičia očakávajú, že škola bude čoraz viac ponúkanými službami odzrkadľovať ich individuálne potreby. Naplnenie týchto očakávaní je zložitý a dlhodobý proces, ktorý vyžaduje nielen zmeny technickej infraštruktúry ale aj ďalšie zmeny v riadení školy, zabezpečenia vhodnej sociálnej klímy, zmysluplných cieľoch od ktorých sa bude odvíjať obsah a nie naopak, spolupráce s rodičmi, prístupoch učiteľov k vyučovaniu. V publikácii sa pokúsime načrtnúť vzhľadom na charakter, ciele a obsah vyučovania učebného predmetu Technológia, niektoré možnosti inovácií jeho vyučovania v oblasti získavania informácií a využívania aktivizujúcich metód tak aby sme v skupine vytvorili prostredie, ktoré podporuje zmysluplné učenie aj kritické myslenie, poskytuje možnosť výberu spôsobu učenia vzhľadom na dosiahnutie osobného maxima, a práve v súvislosti s cieľmi vzdelávania a najmä predmetu Technológia umožňuje otvorenú komunikáciu, získanie potrebných psychomotorických zručností, podporuje výchovu k hodnotám, spoluprácu a akceptáciu rôznorodosti.

1 PREDMET TECHNOLÓGIA V KONTEXTE SO ŠVP

Charakteristika predmetu

Predmet technológia poskytne žiakom základné vedomosti o textilných surovinách, odevných materiáloch, o technologických postupoch pri zhotovení odevných výrobkov, poznatky o organizácii výrobného procesu, funkcii strojov a zariadení, kontrole akosti výrobkov, bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a ochrane životného prostredia. Proces výučby je rozdelený do dvoch ročníkov a učivo je usporiadané do tematických celkov. V prvom ročníku s celkovou časovou dotáciou 33 hodín je učivo zamerané na vedomosti v oblasti vývoja odevov, históriu odievania, oboznámenie so surovinami, základnými materiálmi, so základnými ručnými stehmi, švami, prostriedkami na žehlenie, technikou žehlenia, metodikou zisťovania telesných rozmerov, vykresľovaním a úpravou strihov, základmi strojového šitia, obsluhou a údržbou strojových zariadení, základmi strojových stehov a švov, dodržiavaním bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V druhom ročníku s celkovou časovou dotáciou 30 hodín je učivo zamerané na technologický postup pri zhotovení jednoduchých súčiastok a doplnkov odevov, dámskej sukne. Ďalej obsahom učiva sú základné ekonomické pojmy, svet práce, práca a mzda, pracovné právo a základné vedomosti o podnikaní. Získané teoretické vedomosti môžu byť aplikované v odbornom výcviku pri zhotovení jednoduchých textilných výrobkov. Žiaci sa oboznámia so základným vybavením pracoviska, s náradím, pomôckami a zásadami ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, naučia sa uplatňovať estetický vkus pri zhotovovaní jednotlivých výrobkov a rozvíjať fantáziu a tvorivosť. Sú vedení k hospodárnemu využívaniu materiálu a rozvíjaniu kladného vzťahu k spoločnému majetku. Dôraz je kladený na schopnosť aplikácie teoretických poznatkov v konkrétnych praktických činnostiach, ktoré budú realizované na odbornom výcviku. Výučba sa bude realizovať v odbornej učebni

Cieľ vyučovacieho predmetu

Cieľom vyučovacieho predmetu technológia je pripraviť takého absolventa, ktorý sa vďaka získaným odborným vedomostiam dokáže úspešne uplatniť na trhu práce, ktorý bude vedieť teoretické vedomosti uplatniť v praxi pri zhotovení jednoduchých výrobkov a drobných úpravách odevov. Zároveň by mal prispievať k rozvoju záujmu žiakov o zvolený odbor, dbať na kvalitu a estetiku pri práci. Úlohou predmetu technológia je poskytnúť žiakom základné vedomosti z oblasti výroby konfekcie, vedieť sa orientovať v odevných materiáloch, vhodne ich používať na jednotlivé výrobky, oboznámiť sa s dodržiavaním bezpečnosti práce, požiarnej ochrany a hygieny práce. Nové informácie sprostredkovať vhodným spôsobom, ako napríklad hovoreným slovom, formou prezentácie, vhodnými ukážkami tak, aby každý každému porozumel, používať odbornú terminológiu a technickú symboliku, jednoznačne vyjadriť svoj vlastný názor a vyvádzať vhodný záver, osvojiť si pocit zodpovednosti za seba a spoluzodpovednosti za prácu v kolektíve, hodnotiť a rešpektovať svoju vlastnú prácu a prácu druhých. Získavať informácie v priebehu vzdelávania aj samoštúdiom a využívaním všetkých dostupných metód a prostriedkov, ktoré majú k dispozícii, zhromažďovať, triediť, posudzovať a využívať informácie, ktoré by mohli prispieť k riešeniu daného problému alebo osvojeniu si nových poznatkov.

Prehľad výchovných a vzdelávacích stratégií

Výchovné a vzdelávacie stratégie pomôžu pri upevňovaní kľúčových kompetencií žiaka. V predmete technológia sa bude dbať na to, aby sa u žiakov rozvíjali komunikačné a sociálno-interakčné spôsobilosti, intrapersonálne a interpersonálne spôsobilosti, schopnosti tvorivo riešiť problémy, spôsobilosti využívať informačné technológie. Podnecovať žiakov k tomu, aby vedeli teoretické vedomosti uplatniť v praktickej činnosti. Zároveň ich podnecovať k tvorivosti a samostatnosti. Hodnotenie žiakov navrhujeme realizovať podľa platného klasifikačného poriadku a bude vychádzať zo školského vzdelávacieho programu. Pri hodnotení odporúčame využívať vhodné metódy a prostriedky. Výučbu navrhujeme realizovať v učebni, resp. dielni pre výrobu konfekcie.

Spracované podľa <http://siov.sk/svp-na-sos-pre-vseobecne-vzdelavanie/21653s>

Kľúčové kompetencie

Predmet Technológia, rovnako, ako ďalšie predmety v primeranej miere prispieva taktiež k rozvoju kľúčových kompetencií.

V nižšom strednom odbornom vzdelávaní ŠVP vymedzuje nasledovné kľúčové kompetencie:

a) Spôsobilosti konať samostatne v spoločenskom a pracovnom živote

Sú to spôsobilosti, ktoré sú základom pre ďalšie získavanie vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie. Patria sem schopnosti nevyhnutné pre cieľavedomé a zodpovedné riadenie a organizovanie svojho osobného, spoločenského a pracovného života. Jednotlivci si potrebujú vytvárať svoju osobnú identitu vo vzťahu k životným podmienkam, povolaniu, práci a životnému prostrediu, spoločenským normám, sociálnym a ekonomickým inštitúciám, robiť správne rozhodnutia, voľby, opatrenia a postupy. Tieto kompetencie sú veľmi úzko späté s osvojovaním si kultúry myslenia a poznávania.

Absolvent má:

- zdôvodňovať svoje názory, konania a rozhodnutia,
- identifikovať priame a nepriame dôsledky svojej činnosti,
- vybrať si správne rozhodnutie a cieľ z rôznych možností,
- vysvetliť svoje životné plány, záujmy a predsavzatia,
- popísať svoje ľudské práva, popísať svoje povinnosti, záujmy, obmedzenia a potreby,
- zdôvodňovať svoje argumenty, riešenia, potreby, práva, povinnosti a konanie.

b) Spôsobilosť interaktívne používať vedomosti, informačné a komunikačné technológie, komunikovať v štátnom, materinskom a cudzom jazyku

Sú to schopnosti, ktoré žiak získava za účelom aktívneho zapojenia sa do spoločnosti založenej na vedomostiach s jasným zmyslom pre vlastnú identitu a smer života, sebzdokonaľovanie a zvyšovanie výkonnosti, racionálneho a samostatného vzdelávania a učenia sa počas celého života, aktualizovania a udržiavania potrebnej základnej úrovne jazykových schopností, informačných a komunikačných zručností. Od žiaka sa vyžaduje efektívne využívať písaný a hovorený materinský a cudzí jazyk, disponovať s čitateľskou a matematickou gramotnosťou, prehodnocovať základné zručnosti a sebatvoriť.

Absolvent má:

- vyjadrovať sa v materinskom jazyku v písomnej a hovorenej forme,
- riešiť ľahšie matematické príklady a rôzne situácie,
- identifikovať, vyhľadávať, triediť a spracovať jednoduché informácie,
- pracovať s elektronickou poštou.

c) **Schopnosť pracovať v rôznorodých skupinách**

Tieto schopnosti sa využívajú pri riadení medziľudských vzťahov, formovaní nových typov spolupráce. Sú to schopnosti, ktoré sa objavujú v náročnejších podmienkach, aj pri riešení problémov ľudí, ktorí sa nevedia zaradiť do spoločenského života. Žiaci musia byť schopní učiť sa, nažívať a pracovať nielen ako jednotlivci, ale v sociálne vyváženej skupine. Sú to teda schopnosti, ktoré na základe získaných vedomostí, sociálnych zručností, interkultúrnych kompetencií, postojov a hodnotovej orientácii umožňujú stanoviť jednoduché algoritmy na vyriešenie problémových úloh, javov a situácií a získané poznatky využívať v osobnom živote a povolání.

Absolvent má:

- prejavíť empatiu a sebareflexiu,
- vyjadriť svoje pocity a korigovať negatívu,
- pozitívne motivovať seba a druhých,
- ovplyvňovať ľudí (prehováranie, presvedčovanie),
- stanoviť priority cieľov,
- prezentovať svoje myšlienky, návrhy a postoje,
- diskutovať a pozorne počúvať druhých,
- spolupracovať pri riešení problémov s inými ľuďmi,
- určovať vážne nedostatky a kvality vo vlastnom učení, pracovných výkonoch a osobnostnom raste,
- predkladať vlastné návrhy na zlepšenie práce, bez zaujatosti posudzovať návrhy druhých,
- prispievať k vytváraniu ústretových medziľudských vzťahov, predchádzať osobným konfliktom.

Na rozvoj prevažnej časti uvedených kľúčových kompetencií je na hodinách Technológie primeraný, aj keď nie rozsiahly priestor a práve implementáciou vhodných metód a aktivít, o ktorých sa zmieňujeme v nasledujúcich častiach je možné ich rozvíjať.

Ooborné komepetencie

a) Požadované vedomosti

Absolvent má:

- aplikovať základnú odbornú terminológiu svojho odboru,
- vysvetliť funkcie pracovných nástrojov používaných vo výrobe,
- popísať funkcie jednoduchých výrobných zariadení,
- na primeranej úrovni aplikovať primárne a pomocné techniky ,
- popísať ručné pracovné postupy v konkrétnej výrobe,
- vybrať a popísať pracovné postupy opráv chybných výrobkov,
- určiť na primeranej úrovni kvalitu výrobkov,
- zhodnotiť kvalitu výrobkov,
- opísať manipuláciu s materiálom, hotovými výrobkami,
- definovať baliaci a adjustačný proces,
- vymenovať kritéria o skladovaní hotových výrobkov,
- vymedziť základné zásady bezpečnosti práce a ochrany životného prostredia,
- pomenovať spôsob údržby strojov a zariadení,
- stanoviť zásady estetického cítenia.

b) Požadované zručnosti

- Absolvent vie:
- aplikovať citlivú a taktnú komunikáciu s ľuďmi,
- praktizovať na primeranej úrovni primárne a pomocné techniky a technológie,
- aplikovať jednoduché a menej náročné pracovné postupy,
- čítať odbornú dokumentáciu na primeranej úrovni a podľa nej zhotovovať výrobky,

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

- vykonať menej náročnú a jednoduchú údržbu používaných strojov a zariadení, nástrojov a čistenie pracovných pomôcok,
- komunikovať v jednoduchej odbornej terminológii,
- skladovať a ošetrovať hotové výrobky a manipulovať s nimi,
- nakladať hospodárne so zverenými prostriedkami,
- uplatňovať zásady a opatrenia súvisiace s problematikou bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hygieny práce a pracovného prostredia, protipožiarnej ochrany a predpisy z oblasti ochrany a tvorby životného prostredia.

c) Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti

Absolvent sa vyznačuje:

- samostatnosťou, zodpovednosťou, manuálnou zručnosťou a presnosťou,
- koordináciou pohybov, intenzitou vykonávania pracovných úkonov,
- schopnosťou komunikovať a pracovať v tíme,
- primeraným sebaodhadom, sebapoznáním,
- vytrvalosťou, odolnosťou voči pracovnej záťaži,
- iniciatívnosťou a adaptabilitnosťou,
- ochotou samostatne riešiť vzniknuté problémy.

2 METÓDY A FORMY PRÁCE VHODNÉ NA VYUČOVANIE TECHNOLÓGIE

Vyučovacie metódy

Ak má byť vyučovanie efektívne a má sa zabezpečiť splnenie požadovaných výchovno-vzdelávacích cieľov, musia sa rešpektovať všeobecné i špecifické zákonitosti výchovno-vzdelávacieho procesu. Práve vyučovacie metódy odpovedajú na to, ako treba vo výchovno-vzdelávacom procese postupovať, aby boli dosiahnuté jeho ciele.

Slovo metóda pochádza z gréčtiny, kde *methodos* znamená cestu k niečomu.

„Metódou vyučovania rozumieme cieľavedomý, koordinovaný a zámerný postup, ktorým sa podľa princípov pedagogiky a didaktiky realizuje výchovno-vzdelávací proces orientovaný na dosiahnutie vytýčených cieľov“ (Bajtoš, 2003, str.190).

Pojem a klasifikácia vyučovacích metód

Vyučovacie metódy slúžia na odovzdávanie a osvojovanie vedomostí, zručností a návykov. Metóda nestojí vo výchovno-vzdelávacom procese samostatne, ale je súčasťou činiteľov, ktoré na priebeh vyučovania pôsobia. Efektivita použitých metód priamo súvisí s cieľmi a výsledkami vyučovania.

Praktické použitie vyučovacích metód je ovplyvnené vývojovými a individuálnymi zvláštnosťami žiakov a špecifikáciou vyučovacieho predmetu. Učiteľ musí poznať rôzne vyučovacie metódy, aby mohol v konkrétnej situácii voliť ich vhodnú kombináciu. Nová koncepcia výchovy a vzdelávania presadzuje model vyučovania, ktorý podporuje samostatnosť, tvorivosť a aktivitu žiakov. Táto cesta by mala viesť k vytvoreniu vlastného učebného štýlu žiaka, k racionálnemu učeniu. Okrem vhodného výberu metódy a učiteľovmu pôsobeniu je dôležitou súčasťou motivácia žiaka učiť sa. Každá supermoderná metóda alebo pomôcka ostane bez efektu, pokiaľ žiak neprejaví svoju osobnú aktivitu k učeniu a vyučovaniu (Maňák, 2003).

Voľba a použitie vyučovacích metód vo výučbe odborných predmetov

„Vyučovacie metódy v odborných predmetoch učiteľ volí tak, aby rešpektoval zákonitosti vyučovacieho procesu a súčasne, aby vyučovanie bolo vedené v tom zmysle, že žiaci neprijímajú len hotové vedomosti, ale naopak aby pracovali samostatne a pokiaľ to obsah učiva umožňuje, sami poznávali a objavovali nové súvislosti a možnosti využitia vlastných získaných poznatkov“ (Čadílek, 2005, s.42) .

Výber a voľba vyučovacej metódy závisí predovšetkým od (Petlák, 2004, s.128):

- rešpektovania zákonitostí vyučovacieho procesu (psychologické, gnozeologické),
- obsahu preberaného učiva,
- cieľov vyučovacej hodiny,
- vekových osobitostí žiakov, osobitostí žiakov v triede,
- materiálneho vybavenia školy,
- schopností samotného učiteľa.

Delenie vyučovacích metód

V pedagogickej literatúre sa stretávame s rozmanitými hľadiskami triedenia metód. Maňák v publikácii Výukové metódy (2003) uvádza kombinovaný pohľad na metódy vyučovania.

- **Klasické vyučovacie metódy**
 - slovné – rozprávanie, vysvetľovanie, prednáška
 - názorné – predvádzanie, inštruktáž
 - praktické – napodobňovanie, vytváranie zručností, produkčné metódy
- **Aktivizujúce vyučovacie metódy** – diskusné, heuristické, riešenie problémov, situačné, inscenačné, didaktické hry
- **Komplexné metódy vyučovania** – frontálne, skupinové a kooperatívne, partnerské, individuálne, brainstorming, projektové vyučovanie, vyučovanie podporované počítačom.

V našej didaktike sa zaužívalo triedenie metód podľa etáp vyučovacieho procesu (László, 2001):

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

- motivačné (metódy usmerňujúce záujem o učenie) – podľa načasovania sú úvodné motivačné metódy a priebežné motivačné metódy,
- expozičné (metódy prvého oboznamovania žiakov s učivom),
- fixačné (metódy upevňovania a prehĺbovania vedomostí a zručností),
- diagnostické a klasifikačné (metódy hodnotenia, kontroly a klasifikácie vedomostí a zručností),
- aplikačné (metódy zabezpečujúce bezprostredné využitie vedomostí, zručností).

Praktické metódy:

1. nácvik pohybových zručností,
2. nácvik pracovných zručností (v dielňach, na pozemku),
3. laboratórne činnosti,
4. grafické a výtvarné činnosti,
5. nácvik hudobných zručností.

Metódy z hľadiska aktivity a samostatnosti žiakov (aspekt psychologický) rozdeľujeme:

- metódy odovzdávania poznatkov,
- metódy samostatnej práce žiakov,
- metódy problémové, bádateľské a výskumné.

Charakteristika metód z hľadiska myšlienkových operácií (aspekt

logický) rozlišuje:

- postup porovnávací,
- postup induktívny,
- postup deduktívny,
- postup analyticko-syntetický.

Metódy z hľadiska fáz vo vyučovacom procese (procesuálny

aspekt) členíme na:

- motivačné metódy,
- expozičné metódy,
- fixačné metódy,
- diagnostické metódy,
- aplikačné metódy.

Kritéria na voľbu vyučovacej metódy

Ponuka vyučovacích metód je veľmi pestrá, preto samotný výber metódy musí vychádzať z logiky veci a objektívnych kritérií. K nim patria predovšetkým cieľ a obsah vyučovania a takisto žiak. Niektorí autori rozpracovali kritéria voľby vyučovacích metód podrobnejšie. Najčastejšie sa uvádzajú nasledujúce kritériá:

- **Zákonnosti vyučovacieho procesu**, a to všeobecné i špeciálne (logické, psychologické, didaktické).
- **Ciele a úlohy vyučovania**, vzťahujúce sa predovšetkým k práci, interakcii, jazyku.
- **Obsah a metódy daného odboru** sprostredkovaného konkrétnym vyučovacím predmetom.
- **Úroveň fyzického a psychického rozvoja žiakov**, ich pripravenosť zvládať požiadavky učenia.
- **Zvláštnosti triedy, skupiny žiakov**, napr. chlapci – dievčatá, rôzne etniká, formálne a neformálne vzťahy v kolektíve.
- **Vonkajšie podmienky výchovno-vzdelávacej práce**, napr. geografické prostredie, spoločenské prostredie, hlučnosť okolia, technická vybavenosť školy atď.
- **Hodinová dotácia** predmetu a dĺžka vyučovania (ráno, odpoľudnia apod.).
- **Osobnosť učiteľa**, jeho odborná a metodická vybavenosť, skúsenosti, pedagogické majstrovstvo atď.

Je potrebné, aby vyučovacie metódy hrali dôležitú úlohu pri pedagogickej komunikácii medzi učiteľmi a žiakmi, ale zároveň rozvíjali kľúčové kompetencie žiakov, ako sú schopnosť riešiť problémy, schopnosť čítať s porozumením, schopnosť pracovať v tíme, schopnosť analyzovať, schopnosť komunikovať a iné. Tieto sú definované v Školských vzdelávacích programoch, ako

Vyučovacie metódy sú veľmi dôležité pri pedagogickej komunikácii medzi učiteľmi a žiakmi, ako aj na rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov, ktoré sú definované v Školských vzdelávacích programoch, ako v systéme požiadaviek na žiakov → absolventov → budúcich pracovníkov – ktoré sú uvádzané v požiadavkách zamestnávateľov.

Je preto veľmi dôležité, aby učitelia odborných predmetov vo vyučovacej hodine používali také vyučovacie metódy, ktoré v plnej miere rozvíjajú a zdokonaľujú tieto kompetencie.

Učiteľ odborných predmetov v súčasnosti už by nemal pôsobiť ako neomylná autorita odovzdávajúca predpísané vedomosti, klasickým spôsobom vytvárajúca schopnosti a návyky, ale ako poradca a stratég, ktorý svojou osobnosťou rozvíja ich schopnosti a záujmy, usmerňuje k tvorivosti a k úspechom v učení a v práci.

Aktívna účasť a spoluúčasť žiaka na získaní vedomostí a poznatkov je v súčasnosti nevyhnutná. Okrem toho každý žiak musí byť schopný spoznať svoje možnosti a schopnosti, aby sa dokázal presadiť v súčasnom rozporuplnom svete, svete nových situácií, požiadaviek a nádejí a nájsť si v ňom svoje miesto. Tu vidíme veľmi dôležitú úlohu učiteľa - nielen vyučovať t. j. odovzdávať učivo, ale aj naučiť učiť sa, t. j. aplikovať vo vyučovaní také aktívne procesy zamerané na žiakov, žiaka tak, že „donútiť“ žiaka chtiac -nechtiac vytvárať na základe informácií a skúseností získaných z tohto učiva svoju vlastnú zmysluplnú a viacnásobne prepojenú sieť znalostí. Pri aktívnom vyučovaní žiaci študujú myšlienky, pracujú s textom, riešia problémy a aplikujú získané vedomosti do praxe.

3 AKTIVIZUJÚCE VYUČOVACIE METÓDY

Je dôležité si uvedomiť, že aktivizačné metódy nemôžu plne nahradiť klasickú formu vyučovania, môžu ju iba oživiť, vylepšiť, urobiť zaujímavejšou (Kotrba, 2007).

Metódy aktívneho učenia sa sú charakteristické svojím zameraním na žiaka, predpokladajú plné zapojenie každého jedinca do celého procesu vzdelávania. Žiak nie je pasívnym „objektom“ učiteľovho záujmu, je centrom celého vzdelávacieho diania v triede, je spolutvorcom priebehu a obsahu vzdelávania, podieľa sa na formulovaní výsledkov vzdelávania, na hodnotení triednej práce a na sebahodnotení. Aktivizujúce metódy žiakovi všestranne vyhovujú, nakoľko pracuje v procese vzdelávania vo väčšine jeho fáz aktívne (Sitná, 2009).

Charakteristika aktivizujúcich vyučovacích metód

V tejto kapitole sa budem venovať len niektorým vyučovacím metódam, ktoré z pohľadu žiaka pôsobia aktivizujúco, rozvíjajú jeho tvorivé myslenie, vytvárajú priaznivé podmienky pre realizáciu vyučovacieho procesu. Zvyšujú aktivitu na hodinách nielen intelektuálne zdatných žiakov ale aj žiakov so slabšími vzdelávacími výsledkami, priaznivo vplývajú na sociálnu klímu v triede.

Problémové metódy vyučovania

Problémové úlohy tvoria základ všetkých aktivizačných metód. V každej sa rieši určitý problém, ktorý je pomocou aktivizačnej metódy rôzne podaný, spracovaný a riešený (Kotrba, 2007).

Pri problémovom vyučovaní učiteľ nesprostredkováva žiakovi poznatky v hotovej podobe, ale stavia pred žiaka problémy, ktoré pre neho obsahujú neznáme vedomosti a spôsoby činnosti, motivuje ho, usmerňuje hľadanie spôsobov a prostriedkov riešenia problému. Problémové metódy vo vyučovaní vedú k rozvoju aktívnej činnosti, samostatnosti a aktívnemu získavaniu nových vedomostí a zručností žiakov. Pri príprave problému pre žiakov musí učiteľ vybrať problémové cvičenie tak, aby svojou náročnosťou zodpovedalo vyspelosti žiakov, aby pri jeho riešení mohli žiaci využiť predchádzajúce skúsenosti,

vedomosti a zručnosti a aby boli typické pre riešenie skutočných činností v ich životnej praxi. Podľa stupňa samostatnosti poznávacej činnosti žiakov rozlišujeme problémový výklad, problémový rozhovor, heuristickú metódu, výskumnú metódu (Bajtoš, 2003).

a/ Problémový výklad

Patrí medzi expozičné metódy prvotného zoznamovania sa žiakov s učivom. Samostatnosť žiakov je najnižšia, pretože hľadanie východiska z nastolenej problémovej situácie uskutočňuje prevažne sám učiteľ. Učiteľ vysvetľuje ako vznikol daný problém, ako ho je možné riešiť, vyslovuje hypotézy, overuje ich pravdivosť, vyslovuje závery. Žiaci sledujú činnosť učiteľa, premýšľajú a oboznamujú sa s metodikou vedeckého skúmania najrozmanitejších problémov.

Bezprostredným výsledkom tejto vyučovacej metódy je osvojenie si spôsobov a logiky riešenia daného typu problémov, no ešte bez schopnosti používať ich samostatne (Bajtoš, 2003).

b/ Metóda Heuristická

„Heuristika (z gréckeho slova heureka = objavil som, našiel som) je veda skúmajúca tvorivé myslenie, tiež heuristickú činnosť, tj. spôsob riešenia problémov“ (Maňák, 2003, s.113)

Žiaci sa aktívne zúčastňujú na objavovaní nových poznatkov. Ich samostatnosť je vyššia ako pri problémovom výklade, neriešia však samostatne celé úlohy, ale len ich časti, jednotlivé etapy. Učiteľ nastoľuje problémovú situáciu, demonštruje určitý jav, postupne vytyčuje čiastkové problémy, upozorňuje na konfliktné situácie. Žiaci stanovujú hypotézy, navrhujú spôsoby riešenia, vyvodzujú závery, odhaľujú súvislosti medzi javmi.

Funkciou heuristickej metódy je formovanie aktívnej a tvorivej činnosti žiakov v učebnom procese. Objavy riešení úloh robia prevažne samotní žiaci, ale plánovanie týchto etáp riadi učiteľ. Táto metóda zvyšuje úroveň osvojenia učiva do roviny aplikácie vedomostí a poznatkov (Bajtoš, 2003).

c/ Metóda výskumná

Samostatnosť žiakov je najvyššia. Činnosť žiakov sa svojím charakterom blíži k výskumnej a bádateľskej činnosti na úrovni školy. Väčšinu etáp riešenia problémovej úlohy absolvujú žiaci samostatne. Aktivita učiteľa ustupuje do úzadia. Učiteľ nastoľuje problémovú úlohu, kontroluje priebeh činnosti žiakov, usmerňuje ich v prípade nesprávneho riešenia, preveruje výsledky práce a organizuje ich hodnotenie. Žiaci samostatne riešia problémovú úlohu.

Problémové úlohy majú zabezpečovať komplexné tvorivé aplikácie vedomostí i získaných praktických zručností vrátane samostatného výberu už upevnených algoritmov rôznych riešení (Bajtoš, 2003).

Brainstorming

Metóda brainstormingu je typickou heuristickou reguláciou ľudskej činnosti.

Môžeme ho charakterizovať ako vzdelávaciu metódu riešenia problémov aktívnou skupinou žiakov prostredníctvom nových nápadov a myšlienok v tvorivej atmosfére formou voľnej diskusie na určitú tému (Bajtoš, 2003).

Je založená na týchto princípoch :

- úplná voľnosť nápadov (každý nápad sa akceptuje),
- produkcia kvantity nad kvalitou (čo najviac nápadov, bez ohľadu na kvalitu)
- strata autorského práva na nápad,
- zákaz kritiky,
- úplná rovnosť účastníkov.

Pri brainstormingu použitom ako metóda vzdelávania nemusí ísť ani tak o nájdenie optimálneho riešenia, ale skôr o to, aby sa prostredníctvom danej témy a jej obsahu žiaci vzdelávali a aby sa rozvíjali ich tvorivé schopnosti (Turek, 2008).

Túto metódu môžeme použiť na začiatku vyučovacej hodiny ako úvodnú motiváciu, na zistenie vedomostí žiakov, v priebehu hodiny na zistenie názorov a postojov k preberanej problematike a na konci vyučovania ako metódu záverečného opakovania.

Didaktické hry

Môžu sa využívať pri vysvetľovaní, overovaní, upevňovaní učiva, ale aj na spestrenie vyučovania a motiváciu žiakov. Učenie hrou patrí medzi najatraktívnejšie spôsoby vyučovania, výborne dopĺňa vyučovací proces. Dobrá hra dokáže žiakov dlhodobo aktivizovať, udržať ich záujem a motivovať k lepšiemu výkonu (Harausová, 2011). Pri hre sa žiaci naučia víťaziť, ale aj prijímať porážky.

Na výučbu odborných predmetov sú vhodné tzv. interiérové hry (Kalhous, 2002):

1. *Verbálne hry* – ich podstata spočíva v používaní jazykových komunikačných prostriedkov. Rozvíjajú také kľúčové kompetencie ako je, napríklad schopnosť zapamätania, postreh, kombinačné schopnosti, schopnosť správnej reprodukcie, predstavivosť a pozornosť.

- Round (kolečko) – je to metóda rýchleho aktivizačného spôsobu, ako zistiť vedomosti žiakov, ich hĺbku a rozsah a preveriť porozumenie a osvojenie nového učiva (Sitná, 2009).

2. *Písomné hry* – existuje bohatá škála hier tohto typu. Rozvíjajú logické myslenie, percepčné schopnosti, schopnosť abstrakcie, asociácie a pod. Základom týchto hier je písomná alebo grafická príprava hry .

- Dopĺňovačky – môžu sa použiť v úvode hodiny ako motivačné dopĺňovačky, hlavným cieľom je zistenie témy učiva, prezentovanej na hodine alebo ako fixačné dopĺňovačky na zopakovanie základných pojmov z konkrétneho obsahu učiva (Harausová, 2011).

3. *Pojmová mapa* – je grafická reprezentácia vedomostnej štruktúry žiaka z príslušného učiva, kde uzly (body) reprezentujú pojmy a spojnice (oblúky alebo čiary) reprezentujú vzťahy medzi pojmami. Je to metóda učenia, testovania a zisťovania vedomostí, ktorej podstata spočíva v osvojovaní vzájomných vzťahov medzi pojmami. Pri zostavovaní pojmovej mapy vzniká určitá schéma (diagram). Jednotlivé pojmy sú usporiadané tak, aby vzťahy medzi nimi mali pre učiaceho sa zmysel. Pojmy, ktoré navzájom súvisia, sa spájajú čiarami a reprezentujú akési tvrdenie (propozíciu). Charakter vzťahu medzi pojmami sa vyjadruje stručným opisom nad spojniciou. Dôraz sa kladie aj na správne hierarchické

usporiadanie pojmov, v ktorom sú špecifické pojmy umiestnené pod všeobecnejšími (Urbanová, Prokša, 2001).

Skupinové vyučovanie

Skupinové vyučovacie metódy sú moderné, na žiaka orientované vyučovacie metódy, ktoré formou vzájomnej kooperácie v skupinách využívajú všetky známe pozitíva aktívnej práce žiakov v triede i v domácej príprave (Sitná, 2009).

Ak má byť skupina „nositeľkou“ nových vedomostí žiakov, musí byť utvorená tak, aby „podporovala“ ich aktivitu. Tvorba skupín je dôležitou oblasťou skupinového vyučovania. Spôsob môže byť dvojaký (Petlák, 2004):

- neformálne, spontánne utváranie skupiny – vyplýva zo vzťahov medzi žiakmi (rovnaké záujmy, priateľstvo, bývanie v jednom dome a pod.). Do vytvárania skupín učiteľ nezasahuje.
- formálne, zámerné utvorenie skupiny – vytvára ich učiteľ podľa ním zvolených kritérií. Určujúcim je cieľ vyučovania. Môže skupiny tvoriť tak, aby bol vyrovnaný počet dobrých a slabších žiakov. Iná možnosť je vytvoriť skupiny mentálne rovnako schopných žiakov, žiakov rovnako rýchlo pracujúcich, žiakov s rovnakými záujmami a pod. Skupinové vyučovanie má okrem kladných stránok aj negatíva, preto je na učiteľovi, aby hľadal optimálny prístup k žiakom a menil riadenie vyučovacieho procesu.

Kladné stránky skupinového vyučovania (Petlák, 2004) :

- rozvíja sociálne kontakty žiakov,
- pôsobí na intelektuálny rozvoj,
- získané vedomosti sú trvácnejšie, pretože sa k nim žiaci dopracovali vlastnou aktívnou činnosťou,
- rozvíja samostatnosť, tvorivosť a iniciatívnosť, zvyšuje aktivitu žiakov,
- klesá počet izolovaných a neoblíbených žiakov.

Problémové stránky skupinového vyučovania:

- niektorí žiaci v skupine ostávajú pasívni,
- môže sa prejavovať až nezdravá ctižiadostivosť a súperenie v skupine i medzi skupinami,
- citlivo treba pristupovať k hodnoteniu skupiny i jednotlivca zo strany učiteľa,
- prevažuje aktivita najlepších žiakov.

Hranie rolí (dramatizácia, inscenačné metódy)

Hranie rolí je výchovno-vzdelávacia metóda, ktorá vedie k plneniu osobnostne rozvojových aj vecne vzdelávacích cieľov prostredníctvom navodenia a prípravy, rozohrania a reflexie fiktívnej situácie s výchovne hodnotným obsahom. Základom tejto aktivizujúcej metódy je podľa Kalnického (1994, str. 46) „nácvič správania sa – prostredníctvom predvedenia riešenia situácie, predvedenia modelov určitých spôsobov ľudského správania sa, ktoré zodpovedá scenáru.“ Táto situácia sa uskutočňuje prostredníctvom hry hráčov, aktérov, hercov, zastupujúcich svojim správaním a konaním viac či menej fiktívne objekty, vrátane možnosti hrať v rôznej miere autentickosti seba samého.

Hranie rolí má podľa Kipsa (2005, str. 92) päť základných funkcií: je prostriedkom motivácie učenia, prostriedkom uľahčovania (facilitácie) učenia, prostriedkom tréningu, prostriedkom umeleckého podania a relaxácie.

Špecifickým typom hrania rolí je metóda nazývaná **inscenačná metóda**. Podstata tejto aktivizujúcej metódy spočíva podľa Tureka (2004, str. 129) v tom, že niektorí alebo všetci žiaci budú hrať (inscenovať) určité roly, t.j. „zinscenujú určitú situáciu a potom sa v rámci diskusie pokúsia nájsť východisko zo situácie, resp. riešenie problému. Ide teda o simuláciu situácií alebo procesov, ktoré sa stali alebo sa môžu prihodiť v skutočnosti.“ Rozhodnutia a jednotlivé činnosti, etapy riešenia problému, sa realizujú podľa rovnakých zásad a pravidiel ako v skutočnosti. Výhodou tejto aktivizujúcej metódy, okrem jej dynamickosti, je hlavne emocionálne zaangažovanie žiakov, osobné prežívanie situácie umožňuje žiakom rozvoj empatie a sociálneho cítenia, zmýšľania a konania, rozvíja schopnosti prekonávať reálne problémové situácie v živote jednotlivca ako sú schopnosť prekonávať konflikty, dohodnúť sa, pomáhať si, hľadať alternatívne riešenie problémov. Žiaci sa vďaka tejto metóde učia hlbšie chápať medziľudské vzťahy. (Turek, 2004, str. 129)

Simulačné metódy

Simulácia podľa Kipsa (2005, str. 93) „pomáha študujúcim pochopiť postoje, hľadiská a dilemy ľudí aj okolnosti rôznych udalostí tým, že žiaci prevezmú roly postáv konajúcich v určitých situáciách.“ Simulácia je na rozdiel od hrania rolí komplexnejšia

činnosť, ktorej sa zúčastňuje veľký počet jedincov, t.j. celá trieda alebo viacero tried, ktorí v rôznych roliach na vlastnej koži „prežívajú“ zjednodušený model reality. Simulácia môže prebiehať aj v rámci dlhšej doby, niekedy jeden deň alebo pár dní, ale vo väčšine prípadov môže trvať aj niekoľko týždňov alebo mesiacov. Vďaka praktickým činnostiam v rámci tejto aktivizujúcej metódy sa žiaci rýchlejšie a pružnejšie dokážu naučiť nové sociálne zručnosti, ktoré sú pri riešení situácií a problémov potrebné.

Projektové metódy

Vzdelávanie prostredníctvom výchovno-vzdelávacích projektov dáva „možnosť hľadať a nachádzať dôležité väzby a súvislosti, ktoré sú podmienkou správneho a zodpovedného riešenia problémov.“ (Kips, 2005, str. 94) Zároveň podľa Kipsa (2005, str. 94) dáva každému jedincovi možnosť a šancu uplatniť sa podľa svojich schopností a zručností pri riešení projektu. Počas vyučovania prichádza k aktívnemu procesu hľadania, prežívania, vlastného skúšania a tvorenia, a následne aj ku komplexnému formovaniu osobnosti človeka.

Predtým, ako sa žiaci začnú učiť projektovou metódou, najprv sa podľa Kipsa (2005, str. 94) musia oboznámiť s jednotlivými fázami riešenia projektu, podľa ktorých majú postupovať. Tieto fázy projektu sú:

1. získanie a porovnávanie informácií,
2. triedenie informácií,
3. formulácia problému,
4. návrhy riešení,
5. realizácia vybraného riešenia.

Projekty z časového hľadiska môžeme členiť na krátkodobé a dlhodobé. Ich realizácia môže prebiehať v časovom horizonte niekoľkých týždňov alebo mesiacov, počas ktorých sa žiaci postupne naučia riešiť určitý problém alebo situáciu. (Kips, 2005, str. 94)

Metóda objavovania a riadeného objavovania

Podstata metódy objavovania a riadeného objavovania spočíva podľa Kipsa (2005, str. 95) v tom, že „jedinec sa snaží začleniť (integrovat') nové poznatky do kontextu svojich predchádzajúcich poznatkov. Ak sa mu to podarí, je veľký predpoklad, že bude vedieť tieto nové poznatky používať v praxi, teda aplikovať ich pre podobné prípady. V

rámci metódy objavovania žiaci používajú svoje predchádzajúce vedomosti a zručnosti k tomu, aby sami objavili a pochopili podstatu nového učiva.“

Úlohou vyučujúceho je vytvoriť pre žiakov k realizácii tejto metódy vhodné podmienky správnou formuláciou úvodného motivujúceho problému, t.j. úlohy, zároveň vyučujúci svojim aktívnym pozorovaním postupu činností jedincov riešiacich problém a krátkymi rozhovormi s nimi koriguje prípadné nezrovnalosti. „V prípade, ak vyučujúci vidí, že niektorá skupina žiakov sa pri riešení problémovej úlohy nedokáže pohnúť ďalej, vhodne volenými otázkami ich nabáda k ďalšiemu smerovaniu ich pokusov.“ (Kips, 2005, str. 95) Aktivizujúca metóda objavovania má svoje klady a tak isto aj zápory. Ak je metóda objavovania dobre vedená zo strany vyučujúceho, medzi jej najväčšie klady patrí to, že žiakov aktivizuje, motivuje ich k činnosti a zároveň k premýšľaniu nad ňou. Umožňuje im utriediť si získané vedomosti, naviazať nové vedomosti na staré a navzájom ich kombinovať. Metóda objavovania umožňuje žiakom vlastnou činnosťou a následným „objavom“ podstatných súvislostí dopracovať sa k jasnému pochopeniu nového učiva prostredníctvom získaných vedomostí a zručností. Pocit radosti z objavu výrazne zvyšuje vnútornú motiváciu žiakov k ďalšiemu poznávaniu a učeniu, a taktiež ich sebahodnotenie. (Kips, 2005, str. 96)

Pojmové mapy

Pojmové mapy sú diagramy, ktoré vyjadrujú podstatné vzťahy medzi pojmami vo forme tvrdení. Tvrdenia sú v nich reprezentované stručne charakterizovanými spojeniami pojmov, ktoré popisujú informáciu o vzťahoch a popisujú prepojenosť pojmov. Pojmová mapa znázorňuje štruktúru, hierarchiu a vzájomné vzťahy medzi pojmami. Proces vytvárania pojmovej mapy od človeka vyžaduje myslenie vo viacerých smeroch a prepínanie medzi rôznymi stupňami abstrakcie. Pojmové mapy pokladáme za vonkajšie vyjadrenie vedomostí integrovaných v mozgu. Pojmová mapa nie je „správna“ alebo „nesprávna“.

Každá z týchto aktivizujúcich vzdelávacích metód predstavuje významný prvok vo vzdelávaní a jej správne použitie zvyšuje efektivitu vzdelávacieho procesu.

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

4 UČEBNÉ ZDROJE A PROSTRIEDKY VÝUČBY

Vo vyučovacom procese navrhujeme používať nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
1.	2.	3.	4.	5.
Úvod do predmetu Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, hygiena	Ábelová: Technológia pre 1. ročník, Alfa, Bratislava Ružička a Hromadová: Technológia dámskeho krajčírstva, Alfa, Bratislava Jelinková: Šitie, Slovenské vyd., Bratislava Cibíková a kol.: Bezpečnostné predpisy pre pracovníkov odevného priemyslu, Práca, Trenčín	PC Tabuľa Videotechnik a Interaktívna tabuľa	Prospekty Prezentácia	Internet Knižnica
Odevné materiály a suroviny	Jelinková: Šitie, Slovenské vydavateľstvo, Bratislava Ábelová: Technológia pre 1. ročník, Alfa, Bratislava Hamžík: Náuka o materiáli, Alfa Bratislava Burian a Matásek: Odevné materiály, Alfa, Bratislava	PC Tabuľa Videotechnik a Interaktívna tabuľa	Obrázky Vzorkovníky Prezentácie	Internet Knižnica
Základy ručného šitia	Ábelová: Technológia pre 1. ročník, Alfa, Bratislava Ružička a Hromadová: Technológia dámskeho krajčírstva, Alfa, Bratislava Jelinková: Šitie, Slovenské vyd., Bratislava	PC Tabuľa Videotechnik a Interaktívna tabuľa	Obrázky Vzorkovníky Prezentácie Fotopostupy	Internet http://wiki.sijeme.sk/index.php/Stehy
Žehlenie	Ábelová: Technológia pre 1. ročník, Alfa, Bratislava Ružička a Hromadová: Technológia dámskeho krajčírstva,	PC Tabuľa Videotechnik a Interaktívna	Obrázky Prospekty Prezentácie	Internet http://www.sicistroje-shop.cz/jak-zehlit-sukni

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Európska únia
Európsky sociálny fond

	Alfa, Bratislava	tabuľa		Knižnica
Metodika zisťovania telesných rozmerov	Jelinková: Šitie, Slovenské vydavateľstvo, Bratislava Ábelová: Technológia pre 1. ročník, Alfa, Bratislava Hamžík: Náuka o materiáli, Alfa Bratislava Pluháčková a Strakerlová. Konštrukcia strihov dámskych odevov, Alfa, Bratislava	PC Tabuľa Videotechnik a Interaktívna tabuľa	Časopisy Strihový papier Krajčírské potreby	Internet Knižnica
Základy strojového šitia	Ábelová: Technológia pre 1. ročník, Alfa, Bratislava Ružička a Hromadová: Technológia dámskeho krajčírstva, Alfa, Bratislava Jelinková: Šitie, Slovenské vydavateľstvo, Bratislava	PC Tabuľa Videotechnik a Interaktívna tabuľa	Obrázky Prospekty Vzorkovníky Fotopostupy	Internet www.veronika.sk Knižnica
Postup pri zhotovení súčiastok odevov	Ábelová: Technológia pre 1. ročník, Alfa, Bratislava Ábelová: Technológia pre 2. ročník, Alfa, Bratislava Pavel Hamžík a kol.: Odevnícke nazvoslovie, Alfa, Bratislava	PC Tabuľa Videotechnik a Interaktívna tabuľa	Obrázky Vzorkovníky	Internet Knižnica
Technologický postup pri zhotovení dámskej sukne	Ábelová: Technológia pre 1. ročník, Alfa, Bratislava Ružička a Hromadová: Technológia dámskeho krajčírstva, Alfa, Bratislava Jelinková: Šitie, Slovenské vydavateľstvo, Bratislava	PC Tabuľa Videotechnik a Interaktívna tabuľa	Obrázky Vzorkovníky Fotopostup	Internet Knižnica
Základné ekonomické pojmy: - Ekonomika	Krošľaková a Palkovičová: Úvod do sveta práce pre stredné školy, SPN, Bratislava	PC Tabuľa Videotechnik a	Prospekty Odborná literatúra Vyhlášky	Internet Knižnica

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

- Svet práce - Pracovné právo - Životné prostredie	Šlosár a kol.: Základy ekonómie a ekonomiky, SPN, Bratislava Kolektív autorov, Životné prostredie, SPN, Bratislava Barancová a Schronk: Pracovné právo v europskej perspektíve, Sprint, Bratislava Barancová: Zákoník práce, Sprint, Bratislava	Interaktívna tabuľa	Zákony Prezentácie	
--	---	---------------------	-----------------------	--

Pri štúdiu skupiny učebných odborov 31 Textil a odevníctvo sa odporúčajú aj ďalšie učebné zdroje, napr.: Odborná literatúra

1. Pavel Hamžík : Náuka o odevnom materiáli
2. B. Krútová a kol. : Technológia odevov a bielizne
3. Maximilián Rumanovský : Strojníctvo
4. Iveta Rolincová :Odevná technológia
5. Ľudmila Ábelová : Technológia
6. Iveta Rolincová : Odevná technológia
7. Ľudmila Ábelová : Technológia 2
8. Interné odborné texty, pracovné listy
9. Odborné časopisy
10. Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.1, Bratislava 2014

5 HODNOTENIE PREDMETU

Hodnotenie žiaka sa vykonáva klasifikáciou podľa Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. Výsledky klasifikácie sa vyjadria piatimi stupňami:

1 – výborný, 2 – chválitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatočný, 5 - nedostatočný.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa bude uskutočňovať priebežné a celkové hodnotenie:

- **priebežné hodnotenie** v predmete sa bude uskutočňovať pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách a bude mať hlavne motivačný charakter; učiteľ bude zohľadňovať vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliadať na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť,
- **celkové hodnotenie** žiaka v predmete sa bude uskutočňovať na konci prvého polroka a druhého polroka v školskom roku a má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí, zručností a návykov vo vyučovacom predmete.

V procese hodnotenia bude učiteľ uplatňovať primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektovať práva žiaka a humánne sa správať voči žiakovi. Predmetom hodnotenia budú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol v predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť.

Podklady na hodnotenie výchovno-vzdelávacích výsledkov a správania žiaka získa učiteľ najmä týmito metódami, formami a prostriedkami:

- sústavné diagnostické pozorovanie žiaka,
- sústavné sledovanie výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôzne druhy skúšok (písomné, ústne), didaktické testy,
- analýza výsledkov rôznych činností žiaka,
- konzultácie s ostatnými pedagogickými zamestnancami a podľa potreby s odbornými zamestnancami zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Podkladom pre celkové hodnotenie vyučovacieho predmetu budú:

- známka za ústnu odpoveď,
- známky za rôzne písomné druhy skúšok, didaktické testy, projekt
- posúdenie prejavov žiaka.

Záver

Uvedená publikácia vznikla ako učebný materiál – vzdelávacia publikácia pre pedagógov pre predmet Technológia v rámci realizácie projektu "Škola budúcich desaťročí" na Strednej odbornej škole Lipany.

Snahou tejto publikácie je poskytnúť učiteľom odborného predmetu základné informácie o predmete učebných zdrojoch a hodnotení predmetu Výroba konfekcie. Taktiež inšpiratívne návody, ako vyučovať v súlade so súčasnou koncepciou slovenského školstva. Nosnou časťou publikácie sú kapitoly, ktoré môžu učiteľom napomôcť rozšíriť vyučovací proces o ďalšie aktivizujúce metódy a o metódy a postupy podporujúce učenie sa.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- BAJTOŠ, J.: *Teória a prax didaktiky*. Praha : EDIS, 2003. ISBN 80 – 8070 – 130 – X
- BLAŠKO, M.: *Systém výučby s uzavretým cyklom v koncepcii tvorivo-humanistického rozvoja osobnosti*. Košice : KIP TU, 2004. ISBN 80 – 8073 – 131 – 4
- ČADÍLEK, M. – LOVEČEK, A. : *Didaktika odborných predmětů* [online]. [Brno]: KDT PF MU, 2005 [cit.14.februára 2014]. Dostupné na : <http://www.is.muni.cz/th/109732/pedf_b/literatura.txt>
- DRLÍKOVÁ, E. a kol. : *Učiteľská psychológia*. Bratislava : SPN, 1992. s. 368. ISBN 80 – 08 – 00433 – 9
- GINNIS, P. : *The Teacher's Toolkit : Raise Classroom Achievement with Strategies for Every Learner*. Bancyfelin, Carmarthen : Crown House Publishing Ltd, 2005. ISBN 189 – 98 – 3676 – 4
- GRECMANOVÁ, H. – URBANOVSKÁ, E. : *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Olomouc : Hanex, 2007, s. 111. ISBN 80 – 85783 – 73 – 8
- HARASOVÁ, H. : *Ako aktivizujúco vyučovať odborné predmety*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2011. ISBN 978 – 80 – 8052 – 396 – 1
- KALHOUS, Z. – OBST, O. a kol. : *Školní didaktika*. Praha : Portál, 2002. ISBN 807 – 17 – 8253 – X
- KOTRBA, T. – LACINA, L. : *Praktické využití aktivizačních metod vo výuce*. Brno : Barrister &Principal, 2007. ISBN 978 – 80 – 87029 – 12 – 1
- LÁSZLÓ, K. : Didaktické metody. In : VIŠŇOVSKÝ, Ľ. – KAČÁNI, V. : *Základy školskej pedagogiky*. Bratislava : IRIS, 2001. ISBN 80 – 89018 – 25 – 4
- LOKŠOVÁ, I. – LOKŠA, J. : *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Praha: Portál, 1999. s. 189. ISBN 80-7178-205-X
- MAŇÁK, J. – ŠVEC, V. : *Výukové metody*. Brno : Paido, 2003. ISBN 80 – 7315 – 039 – 5
- PETLÁK, E. : *Všeobecná didaktika*. Bratislava : IRIS, 2007. ISBN 80 – 8901 – 864 – 5
- PETLÁK, E. : *Klíma školy a klíma triedy*. Bratislava : IRIS, 2006. s. 89. ISBN 80 – 8901 – 897 – 1

PRŮCHA, J. : *Moderní pedagogika*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80 – 7367 – 047 – X

SITNÁ, D. : *Metody aktivního vyučování*. Praha : Portál, 2001. ISBN 978-80-7367- 246- 1

TUREK, I. : *Didaktika*. Bratislava : Iura Edition, 2008. ISBN 987 – 80 – 8078 – 198 – 0

TUREK, I. : *Didaktika*. Bratislava : Iura Edition, 2014. ISBN 978 – 80 – 8168 – 004 – 5

URBANOVÁ, A. – PROKŠA, M. : *Vedomostná štruktúra žiakov – jej zdroje a spôsoby zisťovania*. In Technológia vzdelávania. Roč. IX., 8/2001, s. 4 – 7

ZELINA, M. : *Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa*. Bratislava : IRIS, 1996. s. 230. ISBN 80 – 967013 – 4 – 7

ZORMANOVÁ, L. : *Výukové metódy v pedagogice*. Praha : Grada publishing, a.s., 2012, s. 127. ISBN 978 – 80 – 247 – 4100 – 0